

[„Eidosféra“]

800311-1

V biologickém vývoji se vývojové linie stále štěpí, ale nikdy nedochází k tomu, že by se vývojově vzdálené (tj. již dávno odlišené) linie sbližovaly, nebo dokonce křížily. Jednotlivé odlišivší se linie se stále víc geneticky izolují, až dosáhnou takové samostatnosti, že cesta k nějaké konvergenci je definitivně uzavřena. Teprve v nejposlednější době se zdá, že se stane něco podobného možným pro tzv. genetické inženýrství. V oblasti myšlení však tomu je docela jinak. Určité filosofické směry a metody myšlení z vnitřní potřeby se musí konfrontovat s jinými, podstatně odlišnými. Myšlenkový vývoj je dokonce stimulován takovou konfrontací, neboť právě v ní musí upevňovat a také stále hlouběji projasňovat své vlastní pozice. Proto i navzájem velmi odlišné filosofické pozice mají vždycky něco společného a spolu s ostatními vytvářejí něco jako generální „atmosféru“ (jakousi analogii biosféry na úrovni biologického života). Teilhard užil – byť v poněkud odlišném smyslu – termínu „noosféra“. Snad bychom mohli mluvit o „eidosféře“.

Eidosféra má povahu dějinnou, tj. mění se v rámci dějin, a naopak vytváří některé významné infra- a super-struktury dějinných útvarů a dějin vůbec. Můžeme proto mluvit o epochách v utváření eido-struktury. Nejpodstatnější rysy určité epochy způsobu myšlení se ovšem vyjevují až v odstupu, tj. sami myslitelé, kteří do této epochy náleží, si je nikdy nemohou plně uvědomovat. Náš záměr, stanovit některé parametry pro současnou filosofii (resp. filosofii pro naši dobu), se tím dostává do značných nesnází. Abychom mohli přesněji stanovit povahu a meze těchto nesnází, musíme se zabývat vztahem filosofie k dějinám, k dějinnosti a k času, zejména k budoucnosti. Na tom se pak ukáže – jak uvidíme – zároveň jeden rys doznívající epochy myšlenkové, o které můžeme mluvit jako o předmětném myšlení nebo jako o metafyzice. (Protože je velmi těžko charakterizovat pozitivně současnou epochu, resp. epochu, která nastává, je nejvýhodnější se soustředit na vady epochy, která odchází a končí. Takový postup je mnohem názornější.

(krouž. blok, č. 80-015; Praha, 800311-1.)